

УТВЕРЖДАЮ

Ректор БУ ЧР ДПО

«Чувашский республиканский институт образования»

Минобразования Чувашии

.....Ю.Н. Исаев

.....2023 г.

Государственная итоговая аттестация
по образовательным программам среднего общего образования
в форме единого республиканского экзамена

Кодификатор

элементов содержания и требований к уровню
подготовки выпускников образовательных организаций
для проведения в 2024 году
единого республиканского экзамена
по чувашскому языку

Подготовлен кафедрой чувашского языка и литературы
БУ ЧР ДПО «Чувашский республиканский институт образования»
Минобразования Чувашии

Чăваш чĕлхипе тытмалли
республикăн пĕрлехи экзаменĕн кодификаторĕ

Республикăн пĕрлехи экзаменĕн кодификаторĕ тĕрĕслевпе хаклав материалĕсен тытăмĕне содержание уса паракан документ шутланать.

Чăваш школĕн 11-мĕш класне пĕтернĕ май чăваш чĕлхипе тытмалли экзамена irtтермелли йĕркене, экзамен материалне хатĕрлесеппе сыхăнă ёĕсене Чăваш Республикин вĕрену тата сарăксен политики министерствин кăтартса парать. Экзамен содержанияĕн министерство йышăнă документсенчи нормăпа килĕше тăрать.

1 пай. Экзаменра тĕрĕслекен пĕлĕ содержаниеĕн элементĕсен йĕрки
Ку пайра республикăн пĕрлехи экзаменĕнче тĕрĕслекен пĕлĕ
содержаниĕн элементĕсене сыра панă.

Код	Тĕрĕслевпе хаклав материалĕсен ёĕсене тĕрĕслемелли элементсем
1.	Фонетика
1.1	Сасăсеппе сас паллисем
1.2	Сăмахăн фонетика тишкерĕвĕ
2.	Лексика тата фразеологи
2.1	Сăмахăн лексика пĕлтерĕшĕ
2.2	Синонимсем. Антонимсем. Омонимсем
2.3	Сăмах саврăнăшĕсем
2.4	Пулса кайни тата усă курни тăрăх ушкăнланă сăмахсем
2.5	Лексика тишкерĕвĕ
3.	Морфемика тата сăмах илĕвĕ
3.1	Сăмахăн пĕлтерĕшлĕ пайĕсем (морфемăсем)
3.2	Сăмахăн морфема тишкерĕвĕ
3.3	Сăмах пулăвĕн мелĕсем
3.4	Сăмаха пулăвĕ енчен тишкерни
4.	Грамматика. Морфологи
4.1	Хай пĕлтерĕшлĕ пуллев пайĕсем
4.2	Пулăшу пĕлтерĕшлĕ пуллев пайĕсем
4.3	Сăмахсен морфологи тишкерĕвĕ
5.	Грамматика. Синтаксис
5.1	Сăмах майлашăвĕ
5.2	Предложени. Предложенин грамматика никĕсĕ. Подлежащие сказуемăй – предложенин теп членĕсем
5.3	Предложенин кĕсĕн членĕсем
5.4	Икĕ теп членлĕ тата теп членсăр предложенисем
5.5	Анлă тата ансăр предложенисем
5.6	Тулли тата тулли мар предложенисем
5.7	Кăткăсланнă хутсăр предложенисем
5.8	Хутлă предложенисем

5.9	Хутлă предложин тѣссем
5.10	Каткăсланă хутлă предложинсем
5.11	Тӱрѣ тага тӱрѣ мар пуллевлѣ предложинсем
5.12	Хутѣр предложинсем синтаксис тишкерѣвѣ
5.13	Хутлă предложинсем синтаксис тишкерѣвѣ
5.14	Синтаксис тишкерѣвѣ (пѣтѣмлетни)
6.	Орфографи
6.1	Орфограмма
6.2	Сасăсен сѣмсѣлѣхе хытăлăхне ырура палăртасен
6.3	Сасăсен кѣскелѣхе вăрăмлăхне ырура палăртаси
6.4	Мăшăр, хутлă, икѣ хут калакан сăмахсене ыраси
6.5	Тѣрлѣ пуллев пайсене ыраси
6.6	Сăмахсене уйрăм, пѣрлѣ тага дефиспа ыраси
6.6.	Пайăр ятсене ыраси
6.7	Орфографи тишкерѣвѣ
7.	Пунктуаци
7.1	Подлежащие сказуемăй хушшине чарăну паллисем лартаси
7.2	Пѣр йышши членлă предложинсенче чарăну паллисем лартаси
7.3	Уйрăмлăтнă членлă предложинсенче чарăну паллисем лартаси
7.4	Кӱртѣм сăмахлă предложинсенче чарăну паллисем лартаси
7.5	Сыхăну паллисѣр хутлă предложинсенче чарăну паллисем лартаси
7.6	Хутлă предложинсенче чарăну паллисем лартаси
7.7	Пунктуаци тишкерѣвѣ
8.	Пуллев
8.1	Текст. Текст тытăмѣ
8.2	Текстри предложинсем сыхăнăвѣн мелѣсем
8.3	Пуллевѣн стиль уйрăмлăхсем
8.4	Чѣлхе мелѣсене хутшăну темипе, тѣллевѣне, адресачѣне килѣшуллѣ суйласа илни
8.5.	Текст тишкерѣвѣ
8.6	Тѣрлѣ стильпе текстсем ыраси
9.	Чѣлхе нормисем
9.1	Орфоэпи нормисем
9.2	Лексика нормисем
9.3	Грамматика (морфологи) нормисем
9.4	Грамматика (синтаксис) нормисем
10.	Тăван (чăваш) чѣлхен илемѣ
10.1	Илемлѣх мелѣсене тишкересси
11.	Тѣрлѣ жанрпа тата стильпе ырий текстсене информаци енчен тишкерни

II пай. «Тѣп вѣренѣвѣн вѣренӱ программисене алла илнѣ вѣренексен пѣлӱ пахăлăхне тѣрлесе хăнăхусем».

Ку пайра республикан пѣрлехи экзаменѣнче тѣрлесе хăнăхусене ыраса панă.

Код	Пѣрлехи патшăлăх экзаменѣнче тѣрлесе хăнăхусем	Бăтам пѣлӱ стандарчѣн шайѣ
1.	Тѣрлѣ тишкерӱ	
1.1.	Чѣлхе единицисем, пулăмсемпе фактсене тѣрлѣ тишкерѣвѣне тунни	Тѣп Профиль
1.2.	Пуллев тѣлѣшѣнчен харпăр хăйне хаклани, ыруллă текстсене чѣлхе тѣлѣшѣнчен мѣлрех йѣркеленине тага лартнă задачасене пурнăса кѣртнине кура хаклани	Тѣп Профиль
1.3.	Норма вариачѣсене, ятарласа тага ятарламасăр пăсна чѣлхе нормисене уйăрни	Профиль
1.4	Тѣрлѣ (вѣренӱпе наука, ѣс, публицистика, каласу, илемлѣ) стильпе ырий текстсене чѣлхе енчен тишкерни	Тѣп Профиль
1.5	Чăваш тата ытти халăхăн чѣлхепе истори, чѣлхепе культура фактсене сыханăвене аңлантарни	Профиль
2.	Вулав	
2.1	Вулавăн тѣрлѣ тѣсене алла илни	Тѣп Профиль
2.2	Тѣрлѣ ăлкусран (вѣренӱпе наука тексѣсенчен, справочниксенчен, массăллă информаци хатѣрсенчен) кирлѣ информацие шыраса тупма пѣлни	Тѣп Профиль
2.3	Сыруллă текста информации енчен тѣрлѣ мелпа тишкерни	Тѣп Профиль
3.	Сыру	
3.1	Пѣр-пѣр стиль, жанра тивѣстерекен текст тунни, харпăр хай текстне редакцилени	Тѣп Профиль
3.2	Пуллевлѣ хутшăнура чăваш литература чѣлхин орфографике пунктуаци, грамматикапа пуллев нормисене пăхăнни, харпăр хай каласăвѣнче чăваш чѣлхин синоними ресурссемпе уса курни	Тѣп Профиль
3.3	Сырура чăваш литература чѣлхин орфографике пунктуаци, грамматикапа пуллев нормисене пăхăнни	Тѣп Профиль
3.4	Хутшăнăвăн тѣрлѣ сферипе лару-тăрăвѣнче, ăв хушăрах тавлашуллă йытсене сӱтсе явнă чух та, пуллев культурин нормисене тытса пыни	Тѣп Профиль

4.	Тăван чĕлхе уйрăмлаĕсене пĕлнĕ Наци, патриалăх, тĕнче чĕлхи, нацисем хушинчи хутийăу чĕлхи пелтерĕсене пĕлнĕ	Профиль
5.	Чăваштата вырăс чĕлхисем хушинчи фонетика, лексика, грамма тика перпеклĕсемпе уйрăмлаĕсене пĕлнĕ, чăваш тата ытти халехсен пуллев этикетне пĕлнĕ Чăван чĕлхин наци хай еврлĕхне анланни	Теп Профиль
6.		Теп Профиль
7.	Ытти культура ышнисемпе хутшăнма пултарни	Теп Профиль
8.	Вырăсларан чăвашла тĕрлĕ текста куçарни	Теп Профиль